

Соціальна психологія

УДК 159.923.2-055.2:[159.922.1:316.356.2]-085.851

DOI: 10.31499/2617-2100.17.2026.362083

Владислав Павлович Беспалов,
аспірант кафедри психології,
Міжрегіональна академія
управління персоналом,
м. Київ, Україна
ORCID: 0009-0006-2643-0035
bespalovv528@gmail.com

Євгенія Вячеславівна Беспалова,
магістерка психології,
Міжрегіональна академія
управління персоналом,
м. Київ, Україна
ORCID: 0009-0007-4364-5182
bespalova528@gmail.com

Олена Леонідівна Шопша,
кандидатка психологічних наук, доцентка,
професорка кафедри психології,
Міжрегіональна академія
управління персоналом,
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-2192-8911
shel_1@i.ua

Ніна Володимирівна Коляденко,
докторка медичних наук, доцентка,
професорка кафедри практичної психології,
Маріупольський державний університет,
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-2099-0163
nina-k@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА ПСИХОКОРЕКЦІЇ СПІВЗАЛЕЖНОСТІ ЖІНОК У ПОДРУЖНІХ/ПАРТНЕРСЬКИХ СТОСУНКАХ

Актуальність теми дослідження обумовлена поширенням співзалежності, її соціальним значенням та недостатністю наукової розробленості даної проблематики. Враховуючи, що жінки мають підвищену вразливість до формування співзалежності внаслідок як гендерних особливостей, так і соціально-культурних стереотипів, метою нашого дослідження стало теоретичне обґрунтування концептуальної моделі формування та психокорекції співзалежності в жінок у подружніх/партнерських стосунках.

Ключові слова: співзалежність, жінки, подружні/партнерські відносини, психокорекція, концептуальна модель.

Vladyslav Bespalov,
Postgraduate Student, Department of Psychology,
Interregional Academy of Personnel Management

Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0006-2643-0035
bespalovv528@gmail.com

Yevgeniya Bespalova,
Master of Psychology,
Interregional Academy of Personnel Management
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0007-4364-5182
bespalova528@gmail.com

Olena Shopsha,
PhD in Psychology, Associate Professor,
Professor of the Department of Psychology,
Interregional Academy of Personnel Management,
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2192-8911
shel_1@i.ua

Nina Koliadenko,
PhD in Psychology, Associate Professor,
Professor of the Department of Practical Psychology,
Mariupol State University
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2099-0163
nina-k@ukr.net

THEORETICAL BASIS FOR DEVELOPING A CONCEPTUAL MODEL OF THE FORMATION AND PSYCHOCORRECTION OF WOMEN'S CO-DEPENDENCY IN MARRIAGE/PARENT RELATIONSHIPS

The relevance of the research topic is due to the spread of codependency, its social significance and the lack of scientific development of this issue. Considering that women have increased vulnerability to the formation of codependency due to both gender characteristics and socio-cultural stereotypes, the purpose of the study was to theoretically substantiate the conceptual model of the formation and psychocorrection of codependency in women in marital/partner relationships. Research methods. In the process of the study, the results of which are presented in this article, methods of theoretical analysis of sources of scientific literature, psychological experiment and modeling were used. Main results of the study. Consideration of the problem of codependency at the systemic level allows us to assert that when forming codependent relationships, the existing psychological problems of one person involve all family members in the negative functioning, making family relationships dysfunctional and destructive. Among the most negative psychosocial aspects of the codependent model of family relationships is its ability to be inherited, to transmit the tendency to form disharmonious relationships with a partner and the inability to build healthy interpersonal relationships to subsequent generations. The theoretically defined prerequisites were taken into account when developing a three-component conceptual model of the formation and psychocorrection of codependency in women, which included three content blocks: determinants of the development of codependency, characteristics of its personal and psychosocial manifestations, as well as targets and mechanisms of psychocorrectional influence aimed at the spiritual and motivational, cognitive, behavioral and social spheres of the personality. This approach ensured the formation of adaptive coping strategies of the individual and the development of motivation for a healthy lifestyle, contributed to the normalization of self-esteem, the development of emotional intelligence, a positive self-attitude, the desire for self-efficacy and self-development.

Keywords: codependency, women, marital/partnership relationships, psychocorrection, conceptual model.

Поширення проблеми співзалежності, від якої, за даними епідеміологічних досліджень, страждає понад 100 млн людей в усьому світі (Di Sarno, M., et al., 2025), та її відповідне соціальне значення привертають все більшу увагу психологічної наукової спільноти. Водночас єдиного тлумачення поняття співзалежності досі не існує, а її концептуальні основи залишаються розробленими недостатньо (Sushko, D., 2019; Lymankina, A. I., 2022), що й обумовлює актуальність теми нашого дослідження. Аналіз даних джерел сучасної наукової літератури дозволяє визначити співзалежність як патологічний психічний стан надмірної психоемоційної залежності від іншої людини з переключенням уваги на інтереси та потреби цієї людини, зі зниженням самооцінки та прогресуванням втрати власного «Я» (Vitko, Ya. Yu., 2023; Jelokhanian, M., et al., 2023; Shevchenko, N. F., & Schultz, V. V., 2025). Якщо спочатку поняття «співзалежність» розглядалося лише як характеристика відносин членів родини із людиною, яка має залежність від психоактивних речовин (Costa, C. M. R. F. D., & Oliveira-Monteiro, N. R. D., 2020; Vasylenko, I. A., 2021), то сьогодні вона розуміється як нездорова, дисфункціональна модель родинних стосунків, заснованих не на коханні, а на страху відторгнення та самотності (Jennings, T. R., 2024), наслідком чого стає нав'язлива поведінка з проявами підвищеної тривожності й надмірної турботливості про інших, із нехтуванням власними потребами та розчиненням власної особистості в іншій людині (Subramanyam, M., et al., 2024; Jesus, H. P. V. D., et al., 2025; Matsushita, T., et al., 2025). Хоча до формування співзалежних відносин можуть бути схильними і жінки, й чоловіки, все-таки гендерні особливості й традиційні соціальні ролі жінок роблять їх більш вразливою категорією стосовно співзалежності (Dembitsky, S., et al., 2022). Особливого значення дана проблема набуває в умовах військового стану, коли тривале перебування у важкій, загрозливій для життя стресовій ситуації стає підставою для розвитку співзалежних стосунків як одного з варіантів копінг-стратегій особистості (Salonia, G., et al., 2021).

Тож метою нашого дослідження стало теоретичне обґрунтування концептуальної моделі формування та психокорекції співзалежності в жінок у подружніх/партнерських стосунках. Робота була виконана в рамках НДР кафедри психології Міжрегіональної академії управління персоналом «Трансформаційні процеси розвитку та формування особистості в кризових ситуаціях: сучасні психосоціальні виміри» (Номер державної реєстрації: 0122U201363. Термін виконання: 2022-2025 роки. Керівник теми – докторка психологічних наук, професорка, завідувачка кафедри психології МАУП Раєвська Я. М.).

Співзалежність є особливим поведінковим феноменом, що зазвичай обумовлений певним соціокультурним контекстом і характеризується психоемоційною, соціальною, фізичною залежністю від іншої людини, яка нерідко має залежність від психоактивних речовин, причому такі взаємини мають ознаки деструктивності й конфліктності (Zhokha, S., 2025). Співзалежність трактується дослідниками як дисфункціональна модель адаптації (Vitko, Ya. Yu., 2023; Vason, I., & Conway, J., 2023). Вони негативно позначаються на всіх сферах життєдіяльності особистості, виявляючись на когнітивному, емоційному, духовному, поведінковому й діяльнісному рівнях (Bliss, B., 2022; Lymankina, A. I., 2022; Lashko, A. O., & Grysenko, N. V., 2024). Жінки, схильні до формування співзалежних відносин, відрізняються порушенням емоційного сприйняття, підвищеною віктимністю, невмінням установлювати й утримувати особисті кордони, втратою особистісної автономії (Soroaka, S., & Sloboda, N., 2022; Portnova, G. V., & Stebakova, D. A., 2023; Akila, N., et al., 2024). Розгляд проблеми співзалежності на системному рівні дозволяє стверджувати, що при формуванні співзалежних стосунків наявні психологічні проблеми однієї людини залучають до негативного функціонування всіх членів родини, роблячи сімейні стосунки дисфункціональними та деструктивними (Hosford, S., & Austin-Robillard, H., 2025). Серед найбільш негативних психосоціальних аспектів співзалежної моделі сімейних взаємин є її здатність до успадкування, передачі схильності до утворення дисгармонійних відносин із

партнером і нездатності до побудови здорових міжособистісних стосунків наступним поколінням (Lymankina, A. I., 2022; Tkalych, M., & Glotova, N., 2023). Отже, психокорекція співзалежності має відрізнятися комплексністю впливу з охопленням фізіологічного, психоемоційного, поведінкового, соціального, духовного рівнів функціонування особистості. Такий підхід був узагальнений нами в створенні відповідної концептуальної моделі формування й психокорекції жінок, які перебувають у співзалежних подружніх/партнерських стосунках.

Методологія дослідницького підходу передбачала розуміння людини в контексті біопсихосоціальної парадигми, нерозривної єдності біологічної, психічної та соціальної складових її існування, а також визначення поняття здоров'я як комплексного стану фізичного, психічного, соціального, душевного й духовного благополуччя. Такий підхід відповідав положенням персоналістичної антропології, що розглядає людину в єдності її трьох складових – духу, душі й тіла (Bespalko, S., & Kritsak, I., 2022; Khamitov, N. V., 2023; Shulga, A. M., 2025). Відповідно до зазначеної методології, в роботі на різних її етапах були використані наступні методи дослідження: теоретико-аналітичний (огляд джерел наукової літератури з проблеми співзалежності), психодіагностичний, експериментальний, статистичний, моделювання. В даній статті окреслено результати, що були отримані переважно на основі теоретико-аналітичного методу та методу моделювання – розробки концептуальної моделі розвитку та психокорекції співзалежних подружніх стосунків у жінок, з урахуванням результатів психологічного експерименту, що були докладно розглянуті в наших попередніх публікаціях (Bespalov, V. P., et al., 2024; Bespalov, V. P., et al., 2025). Насамперед, аналіз даних джерел наукової літератури (Lymankina, A. I., 2022; Sokolova, K. I., 2023) дозволив виокремити риси особистості, притаманні жінкам із проявами співзалежності, серед яких:

- нехтування власними потребами на користь потреб інших людей;
- прагнення до надмірного контролю за іншими;
- прояви надмірної довіри;
- почуття відповідальності за задоволення потреб інших людей при запереченні власних;
- негативний досвід фізичного та/або сексуального насильства;
- перебування в родинних, подружніх/партнерських стосунках із особою, яка має залежність від психоактивних речовин;
- перебування в стані хронічного стресу;
- виникнення психосоматичних розладів;
- наявність ознак тривоги, страху та депресії.

Було виявлено, що жінкам, які перебувають у співзалежних подружніх/партнерських відносинах, притаманні такі поведінкові прояви, як (Vitko, Ya. Yu., 2023): надмірна опіка інших людей внаслідок підвищеного почуття відповідальності за них; надмірний контроль за іншими людьми, коли через переживання тривожності за близьких створюються умови, що перешкоджають їм бути самими собою: залежність від чужої думки як результат знецінення себе та переоцінки інших людей; занижена самооцінка з надмірною самокритичністю та завищеними вимогами до себе; віктимна, жертвна поведінка з нечутливістю до власних почуттів і потреб; розлади комунікативної поведінки з розмитістю емоційних кордонів і невмінням будувати здорові міжособистісні взаємини; прояви несамотійної поведінки як результату психоемоційної залежності від значимих близьких із повним підпорядкуванням їх інтересам і потребам.

В результаті теоретичного аналізу передумов виникнення співзалежності було виокремлено чинники, що детермінують залежну поведінку (Galushko, L. Ya., & Amurova, Ya. V., 2023, а саме: біологічні (певні способи реагування, притаманні кожній людині);

психологічні (наслідки відображення в психіці перенесених у дитинстві психотравм); соціальні (сімейні впливи, такі як відносини з батьками та типи виховання; позасімейні впливи, зокрема соціокультурні, моральні, економічні, політичні).

Було з'ясовано, що в жінок співзалежні подружні/партнерські стосунки формуються поступово, наростаючи поетапно у вигляді спіралі (Hemfelt, R., et al., 2003; Tereshchenko, Yu. S., 2023). Спочатку на формування співзалежної поведінки впливає переживання страждань внаслідок перенесеної дитячої психотравми, що залишає болючі відчуття незадоволеності потреб. Потім виникає спроба використання іншої людини для задоволення власних потреб із розвитком залежності від неї, що стає основою для формування стійких механізмів психологічного захисту і таким чином дозволяє тимчасово полегшити страждання. Однак це детермінує негативні психічні стани, спричиняючи психологічну нестабільність та врешті-решт поглиблюючи страждання, а також призводячи до виникнення психосоматичних розладів. На цьому етапі мислення вже цілком несамостійне, що спричиняє виражені комунікативні проблеми та характеризує сформованість надмірної залежності від партнера зі втратою власного «Я» та можливості особистісного розвитку. Ці теоретично визначені передумови були використані при укладанні концептуальної моделі формування та психокорекції співзалежності в жінок. Ця модель мала трикомпонентну структуру з трьох змістових блоків, які містили дані про детермінанти розвитку співзалежності, характеристики її особистісних і психосоціальних проявів, а також про мішені та механізми психокорекційного впливу.

Серед провідних чинників розвитку співзалежності в подружніх/партнерських стосунках у жінок в концептуальній моделі було зазначено такі, як:

- біологічні, генетичні, – типи темпераменту і протікання нервових процесів, рівень когнітивного розвитку особистості, особливості її адаптивності, стресостійкості та емоційного реагування;
- психологічні, – наслідки перенесених у дитячому віці психотравм, недорозвинення емоційного інтелекту, нарцисичні риси особистості, недостатність комунікативної компетентності, залежність від психоактивних речовин, низька самооцінка, почуття провини, прагнення до гіперконтролю, страх самотності, тривога, депресія;
- соціальні, – виховання в деструктивній родині, залежність і співзалежність у батьків, соціокультурні традиції дискримінації жінки;
- духовні, – хибність морально-ціннісних орієнтацій особистості, переживання екзистенційної кризи, песимізм, зневіра, зовнішній локус контролю.

Означені чинники в процесі формування співзалежності здійснюють негативний вплив на психологічне здоров'я особистості, що проявляється на рівні духовно-сміслових і мотиваційно-ціннісних орієнтацій особистості, її структурних і поведінкових характеристик, та має відповідні соціальні й психосоматичні наслідки (Pavlyk, N. V., 2022; Zaborna, T. Yu., & Onufrieva, L. A., 2025).

В процесі подальшого проведення констатувального й формувального етапів експериментального дослідження було підтверджено закономірності розвитку співзалежності в жінок, виявлені в результаті проведення теоретичного аналізу джерел наукової літератури, та окреслено відповідні заходи психокорекції, мішенями якої стали духовно-мотиваційна, когнітивна, поведінкова та соціальна сфери особистості. Такий підхід забезпечував формування адаптивних копінг-стратегій особистості та вироблення мотивації щодо здорового способу життя, сприяв нормалізації самооцінки, розвитку емоційного інтелекту, позитивного самоствавлення, прагнення до самоефективності й саморозвитку. В результаті теоретико-аналітичного огляду сучасних вітчизняних і зарубіжних джерел наукової літератури, було відзначено актуальність проблеми формування співзалежності в

жінок у подружніх/партнерських стосунках і виявлено її недостатню наукову розробленість. Показано, що жінки відзначаються підвищеною вразливістю щодо формування співзалежності. Встановлено, що в розвитку співзалежних подружніх/партнерських відносин провідними чинниками є біологічні (генетичні), психологічні, соціальні та духовні, комплексний вплив яких негативно позначається на духовно-мотиваційній сфері особистості, її структурних характеристиках, спричиняє порушення психосоматичного здоров'я та соціального функціонування особистості.

На основі результатів теоретичного аналізу, підтверджених даними констатувального та формувального етапів експериментального дослідження, було розроблено концептуальну модель формування та психокорекції співзалежності в жінок у подружніх/партнерських стосунках. Дана інноваційна модель відрізняється комплексним підходом і показує взаємозв'язки між чинниками розвитку співзалежності та мішенями психокорекційного впливу, спрямованого на духовно-мотиваційну, когнітивну, поведінкову та соціальну сфери особистості. Наукове значення роботи полягає в тому, що вперше теоретично обґрунтована й розроблена комплексна трикомпонентна модель формування та психокорекції співзалежності в жінок у подружніх/партнерських стосунках. Практичне значення отриманих результатів обумовлене можливістю їх використання в процесі психологічного консультування для забезпечення ефективності психокорекційних і психопрофілактичних заходів при співзалежності в жінок, а також для підготовки й підвищення кваліфікації практичних психологів. Перспективи подальших досліджень передбачають узагальнення отриманих результатів для розробки відповідних методичних рекомендацій.

REFERENCES

1. Akila, N., Jeyalakshmi, S., & Therese, P. (2024). Co-Dependency: An Introduction. *International Journal of Science Academic Research*, 5 (02):6972–6975.
2. Bacon, I., & Conway, J. (2023). Co-dependency and Enmeshment—a Fusion of Concepts. *International journal of mental health and addiction*, 21 (6):3594–3603. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00810-4>
3. Bepalko, S., & Kritsak, I. (2022). State unity in Kyivan Rus on the principles of spirituality and its adaptation to today's conditions. *Rule of law: doctrine and practice in the context of modern world challenges: materials of the International Scientific and Practical Conference*. (DDUVS, 25.02.2022), 290–296.
4. Bepalov, V. P., Bepalova, E. V., Shopsha, M. M., Shopsha, O. L., & Kolyadenko, N. V. (2024). Individual and Psychological Characteristics of The Married Couple in a Codependent Relationship. *Clinical and Preventive Medicine*, (5):100–108. <https://doi.org/10.31612/2616-4868.5.2024.13>
5. Bepalov, V. P., Bepalova, Y. V., Koliadenko, N. V., Mykhailiuk, I. V., Shopsha, M. M., Shopsha, O. L., & Prokofieva, O. O. (2025). Conceptual bases of psychocorrectional assistance to women in codependent marriage relationships. *Wiadomości Lekarskie*, (11):2280–2285. <https://doi.org/10.36740/WLek/214778>
6. Bliss, B. (2022). Disentangling codependency from empathy: A steinian trinitarian account of the healing of personhood. *Lumen et Vita*, 12 (2):14–27. <https://doi.org/10.6017/lv.v12i2.15315>
7. Costa, C. M. R. F. D., & Oliveira-Monteiro, N. R. D. (2020). Codependency, psychological problems and time of exposure to parents with a history of psychoactive substance dependence: appointments. *Contextos Clínicos*, 13 (3):724–739.
8. Dembitsky, S., Zlobina, O., Kostenko, N., et al.; Holovakha, N. E., & Makeyev, N. S. (eds.) (2022). *Ukrainian Society in War Conditions: Collective Monograph*. Kyiv: Institute of Sociology, NAS of Ukraine.
9. Di Sarno, M., Madeddu, F., & Di Pierro, R. (2025). Impact on AFMs: Relationship. In *Families Affected by Addiction: A Handbook* (pp. 59-67). Cham: Springer Nature Switzerland.

10. Galushko, L. Ya., & Amurova, Ya. V. (2023). Deep psychological factors of codependent relationships of the subject. *Scientific notes. Series: Psychology*, (1): 14–21. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2023-1-2>
11. Hemfelt, R., Minirth, F., & Meier, P. (2003). *Love is a choice: The definitive book on letting go of unhealthy relationships*. Thomas Nelson.
12. Hosford, S., & Austin-Robillard, H. (2025). Psilocybin and MDMA in Couples Therapy: Investigating Treatment for Substance Use Disorders and Codependency. *Contemporary Family Therapy*, 1–10. <https://doi.org/10.1007/s10591-025-09766-8>
13. Jelokhanian, M., Atashpour, S. H., & Nadi, M. A. (2023). The Effectiveness of an Educational Package based on an Integrative Self-analytical Approach for Couples in Codependency of Couples with Marital Conflicts. *Iranian Journal of Family Psychology*, 10 (2):154–171. <https://doi.org/10.22034/ijfp.2024.1996154.1214>
14. Jennings, T. R. (2024). *Codependency: What It Is—And How to Break Free*. USA: Come and Reason Ministries.
15. Jesus, H. P. B. D., Zibenberg, D., & Natividade, J. C. (2025). Those who love, care: Construction of a codependency scale in romantic relationships. *Revista Brasileira de Terapias Cognitivas*. <https://doi.org/10.5935/1808-5687.20250568>
16. Khamitov, N. V. (2023). *Philosophical anthropology: current problems. From theoretical to practical turn*. 5th edition, revised and supplemented. Kyiv: KNT.
17. Lashko, A. O., & Grysenko, N. V. (2024). Insecure attachment style as a factor of predisposition to codependent relationships in students. *Journal of Psychology Research*, 30 (13), 80–89. <https://doi.org/10.15421/103007>
18. Lymankina, A. I. (2022). Modern approaches to understanding the definition of the phenomenon of “codependence”. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Psychology*, No. 3, 62–65. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/b44d7750-f985-484a-9154-74134d52dd97>
19. Matsushita, T., Tanabe, Y., & Katayama, N. (2025). Development of an Assessment and Response Competency Scale for Co-dependence Cases of Elder Abuse. *アディクション看護*, 22 (1):15-26. https://doi.org/10.82671/jadn.22.1_15
20. Pavlyk, N. V. (2022). Conceptual model of harmonization of psychological health of the individual. *Modern medicine, pharmacy and psychological health*, (1 (8)), 40–51. <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2022-1-5>
21. Portnova, G. V., & Stebakova, D. A. (2023). The multimodal emotion perception in codependent individuals. *Neuroscience Research Notes*, 6 (1):210–210. <https://doi.org/10.31117/neuroscirn.v6i1.210>
22. Salonia, G., Mahajan, R., & Mahajan, N. S. (2021). Codependency and coping strategies in the spouses of substance abusers. *Scholars Journal of Applied Medical Sciences*, 7:1130–1138. <https://doi.org/10.36347/sjams.2021.v09i07.002>
23. Shevchenko, N. F., & Schultz, V. V. (2025). An empirical study of the relationship between codependency and personal well-being. *Scientific Notes. Series: Psychology*, (3):101–108. <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2025-3-14>
24. Shulga, A. M. (2022). The Triune Nature of Man and the Problem of His Mental Health in Today's Conditions. *Mental Health of the Individual in a Crisis Society: Collection of Materials of the VII All-Ukrainian Scientific-Practical Conference*.
25. Sokolova, K. I. (2023, November). The tendency of future psychologists to codependent behavior. In *The 3 rd International scientific and practical conference “Topical aspects of modern scientific research”* (November 23-25, 2023) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan.
26. Soroka, S., & Sloboda, N. (2022). Domestic violence: problems of counteraction. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Legal Sciences, Vol. 9, No. 4., 243–248*.
27. Subramanyam, M., Appaya, M. P., Samudyatha, U. C., Preeti, S., & Gowda, M. (2024). “I Don’t Mind Them Drinking, as Long as...”: A Cross-sectional Study to Identify Codependence among

- Primary Caregivers of Patients with Alcohol Dependence in Urban India. *Indian Journal of Social Psychiatry*, 40 (4):374–381. https://doi.org/10.4103/ijsp.ijsp_172_23
28. Sushko, D. (2019). Codependent personality behavior in the context of scientific research. *Scientific journal of the NPU named after M. P. Dragomanov. Series 12. Psychological sciences*. Issue 8 (53), 107–122. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2019.8\(53\).11](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2019.8(53).11)
29. Tereshchenko, Yu. S. (2023). Peculiarities of codependent relationships. In *The 4 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society”* (June 19-21, 2023) SPC “Sci-conf. com. ua”, Kyiv, Ukraine.
30. Tkalych, M., & Glotova, N. (2023). The role of a mother with borderline personality disorder in the formation of disharmonious partner relationships in adulthood. *Ukrainian Psychoanalytic Journal*, 1(3):48–55. <https://doi.org/10.32782/upj/2023-3-8>
31. Vasylenko, I. A. (2021). Peculiarities of marital relations in families of different types according to marital satisfaction. *Habitus*, Vol. 24 (2), 20–24.
32. Vitko, Ya. Yu. (2023, June). Psychological features of the interpretation of the concept of codependent personality. In *The 4 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society”* (June 19-21, 2023) SPC “Sci-conf. com. ua”, Kyiv.
33. Zaborna, T. Yu., & Onufrieva, L. A. (2025). The significance of attachment style for maintaining and improving marital relations. In *The XI International scientific and practical conference «World trends in the development of modern scientific trends»*, Munich, Germany.
34. Zhokha, S. (2025). Codependency as a Catalyst for Interpersonal Conflicts: a Historical Perspective. *Scientific Bulletin of Izmail State Humanitarian University. Series: Historical Sciences*, (69):119–127.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2026 р.

Прийнята до друку 16.05.2026 р.

Опубліковано 24.05.2026 р.

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0).